

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 18.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštino-čkovni rač. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Gene inseratomi cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—
četrt strani Din 500.—, 1/2 strani
Din 250.—, 1/4 strani Din 125.—
Mali oglasi vsaka beseda Din 120.—

O vzrokih so se zedinili, ne pa o zdravilih.

Velike nade so bile stavljene v londonsko gospodarsko konferenco, ki je zborovala v letošnjem poletju. Človeštvo je pričakovalo od tega svetovnega zbora, če ne ozdravljenje, pa vsaj omiljenje svetovne gospodarske krize. Nade so bile kruto varane. Konferenca se je brez uspeha razšla, kriza pa gre naprej. O sredstvih za odpravo sedanjih žalostnih razmer se zastopniki raznih držav in njih interesov niso mogli zediniti. Zedinili pa so se v ugotovitvi sedanjega žalostnega položaja in v opredelitvi vzrokov, ki so dovedli do sedanjih razmer. Ugotovili in opredelili so naslednje vzroke.

Vsaka vojna ima vpliv na gospodarsko življenje narodov. Med vojno se proizvaja v pomnoženem obsegu to, kar se v tem času potrebuje: orožje in strelivo, obleka, hrana. Cvete vojna industrija. Neposredno po vojni pa se proizvaja to, kar je vojna ugonobila, kar so ljudje porabili in česar jim je zmanjkalo. Ako to velja o vsaki vojni, velja zlasti za svetovno vojno, ki ji doslej ni bilo para na svetu. Med njo in po nji je proizvodnja dobila čudoviti razmah na vseh področjih. Naenkrat pa je ta jadrno naprej drveči razvoj trčil ob zid, ki preko njega ni mogel naprej. Ta zid je osiromašenje posameznikov in držav, povzročeno po vojni. In ravno v tem nesorazmerju med silnim razmahom gospodarskega razvoja in med osiromašenjem posameznikov in narodov je prvi vzrok sedanje krize.

Drugi pa je popolna sprememba predvojne gospodarskega reda. Pred vojno je Evropa v svojih fabrikah predelovala sirovine in izdelovala fabrikate, s katerimi je oskrbovala ves svet. Med vojno pa so države, ki niso mogle dobiti iz Evrope dovolj industrijskih izdelkov, zlasti Zedinjene države Sev. Amerike, Japonska in Indija, ustvarile lastno industrijo. Isto je storila po vojni Rusija, ki je pred vojno bila s svojimi 140 milijoni prebivalcev dobra odjemalka industrijskih izdelkov. Tudi Kitajska, ki je prej bila ugodno tržišče za evropsko industrijo, je zaradi notranjih zmed, neprestanih bojov in osiromašenja ljudstva postala slab kupec. Samo v teh treh državah: Rusiji, Indiji in Kitajski, je izgubila Evropa nad pol milijarde odjemalcev in konsumentov. Kot važen konkurent je proti Evropi nastopila Japonska, ki jo hoče izriniti iz Azije. Zedinjene države Severne Amerike pa jo vedno bolj iz-

podrivajo iz Južne Amerike. Ker industrija svojih izdelkov ne more prodati, nastopi zastoj proizvodnje in z njim veliko zlo: odpušcanje in nezaposlenost delavcev.

Učinkovanje tega drugega vzroka je v Evropi povečala sedanja politična in državna razcepljenost. Mirovne pogodbe so ustvarile preko 7000 km novih državnih mej. Evropa ima sedaj 34 držav, kojih vsaka hoče biti od drugih gospodarsko neodvisna. Zato vsaka povečuje lastno proizvodnjo ter se proti drugim obdaže s carinskim ozidjem.

Tem vzrokom se pridružuje kot četrta popoln pretres dosedanjega finančnega in denarnega sestava. Prej je Evropa bila upnica sveta. Sama Anglija je posodila drugim državam okoli 1000 milijard dinarjev. Med vojno so države dolžnice odplačale Evropi svoje dolgove z vojnimi dobavami, Evropa se je začela sama zadolževati. Sev. Amerika je postala upnica, kateri samo 4 države: Anglija, Francija, Italija in Belgija, dolgujejo preko 1000 mili-

jard dinarjev. S preokretom denarnega sestava se je izvršil preokret svetovne trgovine. Evropa bi mogla svoje dolgove plačevati samo z dobrinami, ki jih izvažajo, ne pa z denarjem. Toda Amerika ovira evropsko trgovino ter ji zapira pot na ameriška tržišča. Z rastjo brezposelnosti in z osiromašenjem ljudi tudi vedno bolj pada kupna moč na notranjih tržiščih.

O teh vzrokih svetovne gospodarske krize so se zedinili strokovnjaki na svetovni londonski konferenci. Niso pa mnogo ali skoro nič govorili o tem, da so do sedanjih vedno naprej trajajočih gospodarskih pretresljajev dovedli pretresljaji na npravnstvenem področju. Iz gospodarskega življenja so vrgli krščanska načela, zlasti načelo pravičnosti in ljubezni do bližnjega. V gospodarskem področju je zavladala sebičnost, ki ne dopušča, da bi se ljudje smatrali kot bratje med seboj in narodi kot člani velike krščanske družine. O tem se torej v Londonu niso zedinili, da se morajo v gospodarstvo vrniti krščanska načela. Zato ni čudno, da se tudi niso mogli zediniti v vprašanju, s katerimi sredstvi bi se sedanja kriza dala učinkovito ozdraviti.

Po vzgledu Nemčije bo uvedla tudi Avstrija koncentracijska taborišča, v katerih bi se naj vicali nepokorni avstrijski hitlerjevci. Minister za javno varnost Fey je pooblaščen, na predloži podrobne načrte za koncentracijska taborišča in izda druge stroge odredbe proti hitlerjcem v Avstriji.

Krivic, s katero obmetava nemško-nacionalna fronta koroške Slovence. »Koroški Slovenec« poroča naslednje: »V nedeljo dne 20. avgusta t. l. je bila napovedana velika pevška prireditev naših zborov iz Galicije, Žitare vasi, Št. Lipša, Št. Petra na Vašinjah, Skočjana, Št. Vida in Radiš v gostilni pri Mostniku ob Galiciji. Spored je obsegal same slovenske koroške narodne pesmi, čisti dobiček je bil namenjen revežem medgorske in gališke občine. Prireditelj, ki jo je organiziral na prošnjo tamošnjega slovenskega prebivalstva Slovenska krščansko-socijalna zveza, je celovško okrajno glavarstvo po nalogu varnostnega nadzornika polkovnika Bergerja prepovedalo. To je prva prepoved kulturne prireditve slovenske manjšine na Koroškem.

Razpust fašistov na Irskem. Republikanska vlada de Valere na Irskem je razpustila fašistovsko organizacijo in vzpostavila vojna sodišča z neomejeno oblastjo. Proti razsodbam vojnega sodišča, ki so lahko tudi smrtne, ni priziva.

Gandhi zopet na svobodi. Parkrat že smo poročali, kako si je Gandhi, vodja indijskih nacionalistov, pred kratkem izsilil z gladovno stavko svobodo. Komaj je bil izpuščen iz ječe, je začel zopet z gonjo proti Angležem in ponovno so ga vtaknili v zapor in ga obsodili na dve leti. Tokrat pa je izvajal Gandhi v jetniški bolnici v Booni gladovno stavko 8 dni. Še le, ko je bil popolnoma na koncu, so mu podarili dne 23. avgusta svobodo in ga odnesli v hišo njegove angleške prijateljice. Kakor hitro je tu poskusil Gandhi nekoliko mleka, je že prišel k moči. Po tej drugi Gandhijevi gladovni igri bodo indijski nacionalisti prisiljeni, se spustiti z Angleži v pogajanja radi nove indijske ustave, sicer jim jo bodo Angleži enostavno narokovali ter usilili.

Napetost med Ameriko in Japonsko. Poročali smo, da je imela japonska vojna mornarica v Tihem Oceanu velike manevre, ki so bili še le koncem prejšnjega tedna zaključeni. Japonski manevri pred nosom ameriških interesov,